

225.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 26 stycznia 1927 r.

W sprawie opublikowania Międzynarodowej Konwencji Genewskiej
z dnia 6 lipca 1906 r.

O polepszeniu losu rannych i chorych w armjach czynnych.

Na mocy artykułu 2 ustawy z dnia 23 lipca 1926 r.

(Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 452)

ogłasza Konwencję następującej treści:

ROZDZIAŁ I.

O rannych i chorych.

Art. 1.

Wojskowi i inne osoby przydzielone do armji oficjalnie, o ile zostaną ranione lub zachorują, winny być uszanowane i pielęgnowane, bez różnicy narodowości, przez tę ze stron walczących, w której mocy będą.

Jednakże strona walcząca, zmuszona pozostawić chorych, lub rannych przeciwnikowi, pozostawi wraz z nimi, o ile tylko okoliczności wojenne na to pozwolą, część swego personelu i materiału sanitarnego, aby przyczynić się do ich pielęgnowania.

Art. 2.

Ranni i chorzy armji, którzy zagarnięci zostali przez drugą stronę walcząca, stają się jeńcami wojennymi, z zastrzeżeniem opieki, jaka na mocy poprzedniego artykułu ma im być udzielona i podlegają ogólnym przepisom prawa międzynarodowego publicznego, dotyczącym jeńców wojennych.

Strony walczące mają możliwość ułożyć odnośnie do rannych, lub chorych takie postanowienia wyjątkowe, lub przywileje, jakie uznają za wskazane; będą, mianowicie, miały możliwość zgodzić się co do:

wzajemnego wydawania po bitwie rannych, pozostałych na polu bitwy;

odsyłania do ojczyzny, po doprowadzeniu do stanu, umożliwiającego przewóz, lub po wyleczeniu, rannych i chorych, których nie zechcą zatrzymywać, jako jeńców;

wydawania państwu neutralnemu, za zgodą tegoż, rannych i chorych przeciwnika, pod warunkiem internowania ich przez to państwo aż do ukończenia działań wojennych.

Art. 3.

Po każdej bitwie, strona, która zajmować będzie pole bitwy, wyda zarządzenie w celu wyszukania rannych i zabezpieczenia ich, jak również i zabitych przed ograbieniem i złem traktowaniem.

Strona ta czuwać będzie, aby przed pogrzebaniem lub spaleniem zabitych zbadano uważnie ich trupy.

Art. 4.

Każda ze stron walczących, prześle, skoro to tylko okaże się możliwym, władzom kraju poległych, lub też armji, gdzie służyli, oznaki lub wojskowe dowody legitymacyjne, znalezione przy poległych, oraz listę imienną przyjętych przez nią rannych lub chorych.

Strony walczące będą się wzajemnie informowały odnośnie do internowania, oraz zaszytych zmian, jak również co do umieszczeń w szpitalach oraz co do zgonów, zaszytych wśród rannych i chorych znajdujących się w ich mocy. Też strony pozbierają wszelkie przedmioty do osobistego użytku służące, papiery wartościowe, listy i t. p., jakie znalezione zostaną na polu bitwy, lub też pozostawione będą przez rannych lub chorych, zmarłych w tych zakładach i formacjach sanitarnych, celem przesłania tych przedmiotów osobom interesowanym przez władze kraju pochodzenia tych zmarłych.

Art. 5.

Władze wojskowe będą mogły odwołać się do miłosierdzia mieszkańców, w celu zbierania i pielęgnowania, pod ich kontrolą, rannych i chorych wojskowych, udzielając osobom, które na to wezwanie odpowiedziały, specjalnej opieki i przyznając im pewne ulgi.

ROZDZIAŁ II.

O formacjach i zakładach sanitarnych.

Art. 6.

Lotne formacje sanitarne, to jest takie, które są przeznaczone do towarzyszenia armji podczas wojny, oraz stałe zakłady sanitarne będą uszanowane przez strony walczące i otaczane ich opieką.

Art. 7.

Opieka należna formacjom lotnym i zakładom sanitarnym ustaje z chwilą posiłkowania się nimi w celu dokonania czynów na szkodę nieprzyjaciela.

Art. 8.

Następujące fakty nie są uważane jako mogące pozbawić formację lotną lub zakład sanitarny opieki, zapewnionej przez art. 6:

1. Uzbrojenie personelu formacji lotnej lub zakładu sanitarnego, oraz użycie przez ten personel broni dla własnej obrony, lub też dla obrony swych chorych i rannych;
2. Fakt, że w braku uzbrojonych sanitariuszy, formacji lub zakładu strzegą pikietę lub warty posiadające przepisany nakaz;
3. Fakt znalezienia w formacji lotnej lub zakładzie sanitarnym broni, lub nabojów, odebranych rannym, a które jeszcze nie zostały zwrócone właściwej władzy.

ROZDZIAŁ III.

O personelu.

Art. 9.

Personel przeznaczony wyłącznie do zabierania, przenoszenia rannych i chorych i leczenia ich, jak również do zarządzania formacjami lotnymi i zakładami sanitarnymi, kapelani przydzielani do armji, będą uszanowani i otaczani opieką w każdym wypadku; o ile wpadną w ręce nieprzyjaciela, nie będą traktowani, jako jeńcy wojenni.

Postanowienia powyższe stosują się również do personelu, pełniącego straż formacji lotnych i zakładów sanitarnych w wypadkach, przewidzianych w art. 8, rozdz. 2.

Art. 10.

Z personelem, wyszczególnionym w poprzednim artykule, zrównany jest personel ochotniczych towarzystw pomocy, należycie uznanych i upoważnionych przez ich Rząd, a który to personel użyty będzie w formacjach lotnych i zakładach sanitarnych wojskowych, z zastrzeżeniem, że personel powyższy podlegać będzie prawom i przepisom wojskowym.

Każde państwo winno podać do wiadomości drugiemu państwu, bądź jeszcze w czasie pokoju, bądź też z chwilą rozpoczęcia działań wojennych, w każdym zaś razie, przed wszelkiem ich użytkowaniem, nazwy towarzystw, które upoważniło, pod swą odpowiedzialnością, do pomagania urzędowej służbie sanitarnej swych wojsk.

Art. 11.

Towarzystwo uznane, należące do państwa neutralnego, może udzielać pomocy przez swój personel i przez swoje oddziały sanitarne stronie walczącej jedynie za uprzednią zgodą swego własnego rządu, oraz za upoważnieniem samej strony walczącej.

Strona walcząca, która przyjęła pomoc, obowiązana jest przed wszelkiem użyciem takowej powiadomić o tem swego przeciwnika.

Art. 12.

Osoby, wyszczególnione w artykułach 9, 10 i 11 spełniać będą w dalszym ciągu swe czynności po zagarnięciu ich przez nieprzyjaciela i pod jego kierownictwem.

Z chwilą, kiedy ich pomoc przestanie już być niezbędną, zostaną one odesłane do swej armji, lub też do kraju w terminach i według marszruty dającej się pogodzić z koniecznościami wojskowemi.

Będą one mogły wtedy zabrać rzeczy, instrumenty, broń i konie, stanowiące ich własność osobistą.

Art. 13.

Nieprzyjaciel zapewni personelowi, wzmiankowanemu w art 9, dopóki ten pozostawać będzie w jego mocy, to samo wynagrodzenie i ten sam żołd, co i personelowi tego samego stopnia w swem wojsku.

ROZDZIAŁ IV.

O inwentarzu.

Art. 14.

Lotne oddziały sanitarne, w razie wpadnięcia w ręce nieprzyjaciela, zachowają swój inwentarz, włączając w to zaprzęgi, bez względu na środki przewozowe i personel powożący. Jednakże właściwa władza wojskowa będzie miała prawo użytkować wspomniany wyżej inwentarz, dla przyścia z pomocą chorym i rannym; zwrot inwentarza nastąpi na warunkach przewidzianych dla personelu sanitarnego i, o ile to możliwe, jednocześnie.

Art. 15.

Budynki i inwentarz zakładów stałych podlegają prawu wojennemu, lecz nie będą mogły być obrócone na inny użytek, dopóki będą potrzebne dla rannych i chorych.

Jednakże dowodzący wojskami czynnymi będą mogli rozporządzać nimi, w wypadkach poważnych konieczności wojskowych, uprzednio zabezpieczając chorych i rannych, tam się znajdujących.

Art. 16.

Inwentarz towarzystw pomocy, dopuszczonych korzystania z opieki zapewnionej przez konwencję zgodnie z warunkami określonymi przez takową, uważany jest, jako własność prywatna, i jako taka, szanowana będzie we wszystkich okolicznościach wyjątkiem prawa rekwizycji, przyznanego stronom liczącym, według praw i zwyczajów wojennych.

ROZDZIAŁ V.

Transporty ewakuacyjne.

Art. 17.

Transporty ewakuacyjne traktowane będą jako lotne oddziały sanitarne, z wyjątkiem specjalnych postanowień następujących:

1. Strona walcząca, która transport przejmie, będzie mogła, jeżeli tego wymagają konieczności wojskowe, podzielić go biorąc chorych i rannych, znajdujących się w tym transporcie.

2. W tym wypadku, obowiązek odesłania personelu sanitarnego, przewidziany w artykule 12, rozciągać się będzie i na wszelki personel wojskowy, wyznaczony dla transportu, lub dla ochrony jego posiadający w tym celu należyty nakaz.

Obowiązek oddania inwentarza sanitarnego, przewidziany w art. 14 stosować się będzie do pociągów kolejowych, oraz statków żeglugi wewnętrznej, urządzonych specjalnie dla celów ewakuacyjnych, jak również do inwentarza wagonów, pociągów i statków zwykłych, należących do służby sanitarnej.

Wozy wojskowe, poza przeznaczonemi dla służby sanitarnej, będą mogły być zagarniane wraz z ich zaprzęgiem.

Personel cywilny, oraz rozmaite środki transportowe, pochodzące z rekwizycji, włączając w to i inwentarz kolejowy, oraz statki, użyte do transportów, podlegać będą ogólnym przepisom międzynarodowego prawa publicznego.

ROZDZIAŁ VI.

O oznace wyróżniającej.

Art. 18.

W hołdzie dla Szwajcarii znak heraldyczny Czerwonego Krzyża na białym polu, utworzony z odwróconych barw związkowych zostaje przyjęty jako godło i znak odróżniający służby sanitarnej wojsk.

Art. 19.

Godło to figuruje za zezwoleniem właściwej władzy wojskowej na sztandarach, opaskach, jak również na całym inwentarzu służby sanitarnej, za zgodą kompetentnej władzy wojskowej.

Art. 20.

Personel znajdujący się pod opieką na mocy art. 9, ustęp 1-szy, 10 i 11, nosi na lewym ramieniu opaskę z krzyżem czerwonym na białym tle, wydaną i ostemplowaną przez odnośną władzę wojskową, wraz ze świadectwem tożsamości dla osób przydzielonych do służby sanitarnej wojskowej, a nie posiadających umundurowania wojskowego.

Art. 21.

Sztandar wyróżniający w myśl konwencji może być wywieszany tylko' za zgodą władzy wojskowej przez formacje i zakłady sanitarne, które ta konwencja nakazuje uszanować. Obok sztandaru tego winien być sztandar narodowy strony wojującej, od której zależy formacja lub zakład.

Jednakowoż, formacje sanitarne, zagarnięte przez przeciwnika, wywieszać będą jedynie flagę Czerwonego Krzyża, dopóki się będą znajdowały w tej sytuacji.

Art. 22.

Formacje sanitarne państw neutralnych, które, byłyby upoważnione w okolicznościach, przewidzianych w artykule 11, do świadczenia usług, winny wywiesić wraz ze sztandarem konwencji flagę narodową strony wojującej, od której zależą.

Stosują się również do powyższych formacji postanowienia zawarte w drugim ustępie poprzedniego artykułu.

Art. 23.

Godło Czerwonego Krzyża na białym polu oraz słowa „Czerwony Krzyż” lub „Krzyż Genewski” mogą być używane, bądź w czasie pokoju, bądź w czasie wojny tylko dla ochrony lub dla oznaczenia formacji i zakładów sanitarnych, personelu i inwentarza, chronionych przez konwencję.

ROZDZIAŁ VII.

O stosowaniu i wykonywaniu Konwencji.

Art. 24.

Postanowienia niniejszej Konwencji są obowiązujące jedynie dla układających się Mocarstw w razie wojny dwu lub kilku z nich. Postanowienia przestaną być obowiązujące z chwilą, gdy jedno z Mocarstw wojujących nie podpisało konwencji.

Art. 25.

Naczelnicy dowódcy armji wojujących mają czuwać nad szczegółami wykonania artykułów poprzednich, jak również interweniować w wypadkach nieprzewidzianych, według instrukcji swych rządów odnośnych Art. 26

i stosownie do zasad ogólnych niniejszej konwencji.

Rządy podpisujące konwencję powezmą potrzebne zarządzenia celem pouczenia swych wojsk, a w szczególności personelu chronionego przez konwencję co do postanowień tejże oraz podania o nich do wiadomości ludności.

ROZDZIAŁ VIII.

O zwalczaniu nadużyć i wykroczeń.

Art. 27.

Rządy podpisujące konwencję, których ustawodawstwo nie byłoby w chwili obecnej wystarczającym, obowiązują się podjąć same, lub zaproponować swym ciałom ustawodawczym powzięcie potrzebnych zarządzeń w celu zapobieżenia w każdym czasie

używania godła albo nazwy Czerwonego Krzyża lub Krzyża Genewskiego, w celach handlowych, zapomocą marek fabrycznych czy handlowych, przez osoby prywatne lub stowarzyszenia, oprócz uprawnionych w myśl niniejszej konwencji.

Zakaz używania godła lub nazwy, o której mowa, będzie obowiązywać począwszy od okresu, oznaczonego przez każde z ustawodawstw, a najpóźniej pięć lat od chwili wejścia w życie niniejszej konwencji. Od tej chwili nie będzie już dozwolone obieranie marki fabrycznej lub handlowej sprzeciwiającej się zakazowi.

Art. 28.

Rządy podpisujące konwencję zobowiązują się również powziąć same lub zaproponować swym ciałom ustawodawczym w razie niewystarczalności ich wojskowych ustaw karnych potrzebne zarządzenia w celu zwalczania w czasie wojny, pojedynczych czynów rabunkowych i złego obchodzenia się w stosunku do chorych i rannych należących do wojska, jak również dla ukarania, jako przywłaszczenie oznak wojskowych, nadużywania flagi i opaski Czerwonego Krzyża, przez wojskowych, lub osoby prywatne, nie chronione przez niniejszą konwencję.

Rządy podpisujące konwencję, zakomunikują sobie wzajemnie, za pośrednictwem Rady Związkowej Szwajcarskiej postanowienia dotyczące tego zwalczania, najpóźniej w 5 lat po ratyfikacji niniejszej konwencji.

Postanowienia ogólne.

Art. 29.

Niniejsza konwencja ratyfikowana będzie jak można najwcześniej.

Dokumenty ratyfikacyjne złożone zostaną w Bernie.

O złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego sporządzony będzie protokół, którego jedna kopia zaświadczona za zgodność wręczona zostanie w drodze dyplomatycznej każdemu z Mocarstw układających się.

Art. 30.

Niniejsza konwencja uzyska moc obowiązującą w stosunku do każdego z Mocarstw w sześć miesięcy po dacie złożenia ratyfikacji.

Art. 31.

Niniejsza konwencja należycie zaratyfikowana zastąpi konwencję z d. 22 sierpnia 1864 r. w stosunkach pomiędzy państwami układającymi się.

Konwencja z 1864 r. pozostaje obowiązującą w stosunkach pomiędzy stronami, które ją podpisały a nie ratyfikowały również niniejszej konwencji.

Art. 32.

Niniejsza konwencja będzie mogła być podpisywana aż do 31 grudnia przyszłego roku przez Mocarstwa reprezentowane na konferencji, która została otwartą w Genewie 11 czerwca 1906 r., oraz przez Mocarstwa nie reprezentowane na tejże konferencji, a które podpisały konwencję z 1864 r.

Te z Mocarstw wspomnianych, które do 31 grudnia 1906 r. nie podpiszą niniejszej konwencji, będą mogły przystąpić do niej później. Powinny powiadomić o swem przystąpieniu drogą pisemnej notyfikacji, zwróconej do Rady Związkowej Szwajcarskiej, która poda ją do wiadomości wszystkim Mocarstwom układającym się. Inne Mocarstwa będą mogły prosić o przystąpienie w tej samej formie, lecz prośba ta zostanie uwzględniona jedynie, o ile w okresie jednego roku od daty ratyfikacji przesłanej Radzie Związkowej, ta ostatnia nie otrzyma sprzeciwu od żadnego z Mocarstw układających się.

Art. 33.

Każda z Układających się Stron będzie mogła wymówić niniejszą konwencję. To wymówienie zacznie obowiązywać dopiero po upływie roku od daty przesłania notyfikacji na piśmie Radzie Związkowej Szwajcarskiej; ta zaś poda niezwłocznie powyższą notyfikację do

wiadomości innych Układających się Stron. To wymówienie będzie ważne jedynie w stosunku do Mocarstwa, które ją notyfikowało.

Na dowód czego, pełnomocnicy podpisali niniejszą konwencję i opatrzyli ją swymi pieczęciami.

Sporządzono w Genewie, szóstego czerwca tysiąc dziewięćset szóstego roku w jedynym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Związku Szwajcarskiego i którego odpisy, poświadczony za zgodność będą doręczone w drodze dyplomatycznej Mocarstwom układającym się.